महाराष्ट्र विधानपरिषद

दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम

बुधवार, दिनांक १५ मार्च, २०२३

(सकाळी १०-०० ते ११-४५ वाजेपर्यंत)

सन २०२३-२०२४ च्या अर्थसंकल्पावर सर्वसाधारण चर्चा व मंत्र्यांचे उत्तर.

(दुपारी १२.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे.

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे —

(१) उप मुख्यमंत्री : **(क)** "महाराष्ट्र स्थावर संपदा नियामक प्राधिकरणाचे सन २०२१-२०२२ या वर्षाचे वार्षिक लेखे" सभागृहासमोर ठेवतील.

(ख) "महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोग यांचा सन २०१८-२०१९, २०१९-२०२० व २०२०-२०२१ या वर्षांचे अनुक्रमे अठरावा, एकोणीसावा व वीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(२) खनिकर्म मंत्री : "जिल्हा खनिज प्रतिष्ठान वर्धा, अकोला, सातारा, चंद्रपूर, अमरावती, ठाणे, यवतमाळ, मुंबई उपनगर, रत्नागिरी, कोल्हापूर तसेच प्रधानमंत्री खनिज क्षेत्र कल्याण योजना जिल्हा खनिज प्रतिष्ठान, सांगली या जिल्ह्यांचे सन २०१६-२०१७ ते सन २०२१-२०२२ या वर्षांचे वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(३) उद्योग मंत्री : **(क)** "महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई यांचे सन २०१९-२०२० या वर्षाचे वार्षिक लेखे" सभागृहासमोर ठेवतील.

(ख) "महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ यांचा सन २०१९-२०२० या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

अप्रमाणित प्रत

(४)	**सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री**	: "महाराष्ट्र एचआयव्ही व एड्स (लोकपाल व कायदेशीर कार्यवाही) नियम, २०२२ प्रसिध्द करणारी अधिसूचना क्रमांक एनिका-२०१८ / प्र.क्र.१३३ / कु.क., दिनांक २८ नोव्हेंबर, २०२२" सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : (क) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचना — (असल्यास).

(ख) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने —

(बुधवार, दिनांक ८ मार्च, २०२३, गुरुवार, दिनांक ९ मार्च, २०२३, सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने) — [अनुक्रमांक (१) व (२)] —

(१) **सर्वश्री अमोल मिटकरी,** शशिकांत शिंदे, विक्रम काळे, **वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक १** वर **उप मुख्यमंत्री** निवेदन करतील :-

अकोला जिल्ह्यातील पातुर तालुक्यातील अंबाशी येथे राहणाऱ्या टायपिंग इन्स्टीट्युटच्या विद्यार्थ्यावर झालेल्या हल्याबाबत.

(२) **सर्वश्री विक्रम काळे,** शशिकांत शिंदे, अमोल मिटकरी, **वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक २** वर **उप मुख्यमंत्री** निवेदन करतील :-

पारगांव (ता.दौंड, जि.बीड) येथील एकाच कुटूंबातील ७ व्यक्तींचा मृतदेह आढळून आल्याबाबत.

(सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेले प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनेचे निवेदन) — [अनुक्रमांक (३)] —

(३) **श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक १२** वर **शालेय शिक्षण मंत्री** निवेदन करतील :-

गोरेगांव (मुंबई) येथील एम.ए.इंग्लिश स्कुल या शाळेच्या व्यवस्थापनाने पालक व विद्यार्थ्यांच्या केलेल्या फसवणूकीबाबत.

(सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने) — [अनुक्रमांक (४) व (५)] —

(४) **श्री.जयंत पाटील, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक ११** वर **मुख्यमंत्री निवेदन करतील :-**

राजुरा व कोरपना (जि.चंद्रपूर) तालुक्यातील आदिवासी व इतर शेतकऱ्यांच्या शेतजमिनींच्या भूसंपादनावेळी शासन व अंबुजा सिमेंट कंपनी यांच्यात झालेल्या करारनाम्यातील अटी व शर्तीचे पालन होत नसल्याबाबत.

(५) **सर्वश्री अमोल मिटकरी,** शशिकांत शिंदे, विक्रम काळे, **वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक ८** वर **उप मुख्यमंत्री** निवेदन करतील :-

कोल्हापूर जिल्ह्यातील कणेरी मठातील ५२ गाईंचा संशयास्पदरित्या मृत्यू झाल्याबाबत.

(मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने) — [अनुक्रमांक (६) ते (१०)] —

(६) **श्री.अमोल मिटकरी, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक १३** वर **उप मुख्यमंत्री** निवेदन करतील :-

डोंगारी (ता.तलासरी, जि.पालघर) येथे एका १० वर्षीय अल्पवयीन मुलीवर बलात्कार करुन व तिचा गळा दाबून हत्या केल्याची घडलेली घटना.

(७) **श्री.शशिकांत शिंदे, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक १६** वर **उप मुख्यमंत्री** निवेदन करतील :-

कोरेगांव (जि.सातारा) तालुक्यातील वर्धनगड बोगद्याच्या येथुन दाभहरण कुंडाच्या असणाऱ्या स्कोअर वॉल्वमधुन गावांना करण्यात येणारा पाणीपुरवठा पुर्ववत सुरु करण्याबाबत.

(८) **श्री.अभिजीत वंजारी, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक १९** वर **वैद्यकीय शिक्षण मंत्री** निवेदन करतील :-

नागपूरमधील ऑल इंडिया इंस्टिट्यूट ऑफ मेडीकल सायन्स (AIMS) या आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या हॉस्पिटलमध्ये अद्ययावत सुविधा उपलब्ध करुन देण्याबाबत.

(९) **श्री.विक्रम काळे, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक २०** वर **सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री** निवेदन करतील :-

खोडाळा तळयाची वाडी, ता.मोखाडा येथील गर्भवती महिलेस प्रसुतीसाठी वेळेवर उपचार न मिळाल्यामुळे तिच्या नवजात बालकाचा झालेला मृत्यू.

(१०) **श्री.आमश्या पाडवी, वि.प.स.** यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना **क्रमांक १७** वर **महिला व बालविकास मंत्री** निवेदन करतील :-

जुगनी हिरिचापाडा (ता.धडगांव, जि.नंदुरबार) येथील महिलेने केलेल्या आत्महत्येबाबत.

चार : लक्षवेधी सूचना — (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) —

(मंगळवार, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२३, बुधवार, दिनांक १ मार्च, २०२३, शुक्रवार, दिनांक ३ मार्च, २०२३, बुधवार, दिनांक ८ मार्च, २०२३, सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना)

— [अनुक्रमांक (१)] —

(१) **श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात मराठा समाजाच्या आरक्षणाबाबत निर्माण झालेले गंभीर प्रश्न, मराठा समाजास आरक्षणापासून वंचित रहावे लागण्यासारखी निर्माण झालेली स्थिती, त्यामुळे राज्यात अनेक भागात आरक्षण समर्थनार्थ दीर्घ काळापासून सुरु झालेली तीव्र स्वरुपाची आंदोलने, काही ठिकाणी आंदोलनास लागलेले हिंसक वळण, अद्यापही आंदोलने सुरु असणे, यात तोडगा न निघाल्यास परिस्थिती स्फोटक होण्याचा निर्माण होणारा धोका, राज्य शासनाने केलेल्या कायद्याची अंमलबजावणी सुरु रहावी व मराठा समाजास आरक्षण मिळावे यासाठी विशेष प्रयत्न करण्याची गरज, तसेच आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गाच्या आरक्षणाप्रमाणे मराठा समाजाच्या आरक्षणाला केंद्र शासनाने घटनात्मक संरक्षण देण्याची

अप्रकाशित प्रत

कार्यवाही करावी, यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही मागणी करण्याची आवश्यकता याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(बुधवार, दिनांक १ मार्च, २०२३, बुधवार, दिनांक ८ मार्च, २०२३, गुरुवार, दिनांक ९ मार्च, २०२३, सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (२)] —

(२) **श्रीमती उमा खापरे,** श्री.प्रसाद लाड, ॲड.निरंजन डावखरे, सर्वश्री रमेशदादा पाटील, रामदास आंबटकर, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात सांगली जिल्ह्यातील पलूस तालुक्यातील खाजगी सावकारांच्या अत्याचाराला कंटाळून कित्येक शेतकऱ्यांनी जीवन संपवले असल्याने अनेक कुटुंबे रस्त्यावर येत असल्याची बाब माहे फेब्रुवारी, २०२३ च्या पहिल्या आठवड्यात वा त्या सुमारास निदर्शनास येणे, तत्कालीन गृहमंत्री यांनी राज्यातील सावकारी मोडीत काढण्यासाठी आक्रमक भूमिका घेतली होती, मात्र आता पुन्हा एकदा सावकारांविरुद्ध पलूस तालुक्यात आणि राज्यात विशेष मोहीम राबवून शेतकऱ्यांना त्रास देणाऱ्या खाजगी सावकारांना पायबंद घालण्यासाठी आवश्यकता नागरिक व्यक्त करीत असणे, दुधोंडी येथील खाजगी सावकारांवर कुंडल पोलीस ठाण्यात सावकारीचा गुन्हा दाखल असतानाही पिडीताना धमकावले जात असतानाही शासनाचे दुर्लक्ष होणे, खाजगी सावकारांच्या अत्याचारातून शेतकऱ्याला न्याय देण्याची गरज असणे, यावर शासनाने करावयाची उपाययोजना व कार्यवाही."

(सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (३)] —

(३) **श्री.अभिजित वंजारी**, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"देशामध्ये मागील ५ ते ६ वर्षात बेरोजगारीचे प्रमाण मोठया प्रमाणात वाढत असल्याचे आढळून येणे, तसेच महाराष्ट्र राज्यातसुध्दा हे प्रमाण मोठया प्रमाणात वाढत असल्याचे आढळून येणे, यामुळे राज्यात सुशिक्षित बेरोजगारांची संख्या दिवसें-दिवस मोठया प्रमाणात वाढत असल्याचे आढळून येणे, नोकरी नसल्यामुळे त्यांच्यावर उपासमारीची वेळ येणे, यामुळे अनेक तरुण गुन्हेगारीकडे वळले जात असल्याचे आढळून येणे, यामुळे तरुण पीढी उध्वस्त होत असल्याचे आढळून येणे, यामुळे पालकांमध्ये चिंतेचे व भितीचे वातावरण

अग्रिम प्रत

निर्माण होणे, राज्यातील पदवीधर बेरोजगारांना इतर कोणतीही नोकरी मिळत नाही तोपर्यंत या पदवीधर बेरोजगारांना आपल्या कुटुंबाचा उदरनिर्वाह करण्यासाठी दरमहा ५ हजार रुपये मानधन म्हणून देण्यात यावे अशी लोकप्रतिनिधी यांनी वारंवार संबंधितांकडे मागणी करण्यात येणे, याबाबत शासनाने करावयाची तातडीची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रीया."

(मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (४) ते (९)] —

(४) **श्री. अरुण लाड, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने संयुक्त गट-ब व गट-क संवर्गातील ८,१६९ विविध पदांसाठी जानेवारी, २०२३ मध्ये जाहिरात प्रसिध्द करणे, लिपिक टंकलेखक संवर्गातील सुमारे ७,०३४ पदांसाठी अर्ज मागविण्यात येत असून अर्ज करतांना एका विभागाची किंवा सर्व विभागांची उमेदवार निवड करु शकतील असा नियम घेण्यात येणे, त्यामुळे उमेदवार नोकरी मिळविण्यासाठी अधिकाधिक विभागाची निवड करणार असणे, पूर्वपरिक्षा जरी एक होणार असली तरी विभागानुसार गुणवत्ता यादीत जाहीर करण्याचा निर्णय महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने घेतल्यामुळे मुख्य परिक्षेला अनेक विद्यार्थी अपात्र ठरण्याची भिती व्यक्त करण्यात येत असणे, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने विभागवार गुणवत्ता यादीच्या अटीत बदल करण्याची उमेदवारांकडून होत असलेली मागणी, यावर शासनाने केलेली वा करावयाची उपाययोजना."

(५) **ॲड. अनिल परब, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"मुंबई महानगरपालिकेतील घनकचरा व्यवस्थापन विभागामार्फत सॅनिटरी नॅपकिन मशीन बसविण्यासाठी काढलेल्या निविदेमध्ये ४२ कोटी रुपयांचा घोटाळा झाल्याचे माहे फेब्रुवारी २०२३ च्या अंतिम आठवड्यात उघडकीस येणे, मुंबई महापालिका हद्दीत ५००० सार्वजनिक स्वच्छतागृहे व एकूण टॉयलेट्स ब्लॉकची संख्या देखील ५००० नसताना एकूण ५००० मशिन्स बसविण्यासाठी निविदा काढणे, सदर निविदेसाठी रियलझेस्ट वेंडकॉन, किरवॉन वेंडसोल व पीआर एंटरप्राईजेस या कंपन्यांनी माहे डिसेंबर २०२२ मध्ये निविदाप्रक्रियेमध्ये सहभागी होणे व त्याच महिन्यात सदर तिन्ही कंपन्यांना मुंबई महापालिकेकडून वेंडर आयडी उपलब्ध होणे, सदर निविदाप्रक्रियेत केवळ नमूद तीनच कंपन्यांनी सहभागी होणे, ४०००० रुपये बाजारमूल्य असताना महापालिका सदर मशीन्स ७०००० रुपयांना खरेदी करीत असणे, निविदेमध्ये

अप्रकाशित

सॅनिटरी नॅपकिन मशीन बसविण्यासाठी जागानिश्चिती बाबत कोणतीही स्पष्टता नसणे, वापरलेल्या सॅनिटरी नॅपकिनची विल्हेवाट लावण्यासाठी इन्सिनरेटरस पुरविण्याबाबत अस्पष्टता असणे, त्यामुळे नागरिकांमध्ये व विशेषकरून महिला वर्गामध्ये असंतोष निर्माण होणे, त्याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(६) **सर्वश्री रमेशदादा पाटील,** प्रविण दरेकर, प्रसाद लाड, श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री निलय नाईक, महादेव जानकर, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी) पुणे मार्फत अनुसूचित जाती प्रवर्गातील संशोधक विद्यार्थ्यांना फेलोशिप देऊन संशोधनास चालना देते परंतु संपूर्ण महाराष्ट्रातून केवळ दोनशे विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात येत असणे, सारथी व महाज्योती या संस्थांनी येथील अर्जदारांना सरसकट फेलोशिप मंजूर केल्या जातात त्याप्रमाणे बार्टी संस्थांमध्येही सरसकट फेलोशिप सुरू करण्याची मागणी विद्यार्थी करीत असणे, त्यासाठी बार्टीतील विद्यार्थ्यांनी मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्री महोदयांना निवेदन देऊन मागणी करणे, या मागण्यांवर तात्काळ कारवाई करून मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या संविधानिक हक्काचे रक्षण करावे अशी मागणी सर्वत्र होत असणे, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(७) **श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"तारापूर औद्योगिक क्षेत्रातील अनेक कारखान्यांकडून रासायनिक पाण्यावर कोणतीही प्रक्रिया न करता नाल्यामध्ये, जमिनीमध्ये बोअरवेल खोदून तसेच टँकरद्वारे इतर ठिकाणी सोडण्यात येणारे प्रदूषित पाणी, त्यामुळे नाल्याचे व विहिरींचे पाणी प्रदूषित होऊन पर्यावरणास पोहचलेली हानी, नाल्याचे पाणी पिऊन गत तीन महिन्यांत अनेक जनावरांचा झालेला मृत्यू, नाल्याचे पाणी प्रदूषित असल्यामुळे व जमिनीमध्ये बोअरवेल खोदून रासायनिक द्रव्य त्यामध्ये सोडल्याने त्याचे पाझर होऊन विहिरींचे प्रदूषित झालेले पाणी त्यामुळे नागरीकांच्या आरोग्यास निर्माण झालेला धोका, यासंदर्भात बजाज हेल्थ केअर कंपनीने मागील दोन वर्षांपासून गुप्तपणे चार इंचाची पाईप लाईन टाकून महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या ड्रेनेजच्या बाजूला खड्डा खोदून

अग्रिम प्रत

त्यामध्ये प्रती दिन २० ते ३० हजार लिटर सोडत असलेले रासायनिक द्रव्य, तसेच याच कंपनीच्या इतर कारखान्यात देखील उक्त औद्योगिक परिसरात पर्यावरणाच्या नियमांचे होत असलेले उल्लंघन, या संदर्भात उप प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण महामंडळ, तारापूर यांच्याकडे वारंवार तक्रारी करुनही जाणीवपूर्वक करीत असलेले दुर्लक्ष, पर्यावरण विभाग व कारखान्याचे अधिकारी यांच्यात होत असलेले संगनमत, उक्त प्रकरणी पर्यावरण कायद्याअंतर्गत कारखान्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, त्यामुळे स्थानिक जनतेत पसरलेला असंतोष, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(८) **सर्वश्री अमोल मिटकरी,** शशिकांत शिंदे, विक्रम काळे, सतिश चव्हाण, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"यवतमाळ जिल्हयातील उमरखेड तालुक्यातील टाकळी गावात राहणाऱ्या नागरीकांना जाण्या-येण्यासाठी रस्ता नसल्यामुळे गावातील नागरीकांनी २६ जानेवारी, २०२३ रोजी शांततेने आंदोलन केले असता पोलिसांनी सुमारे ५९ गावकरी महिला व पुरुषांवर गुन्हे दाखल केल्याची बाब उघडकीस येणे, टाकळी येथे राहणाऱ्या ग्रामस्थांनी २३ जानेवारी, २०२३ पासून तहसिल कार्यालयासमोर शांततेने उपोषण सुरु करणे, परंतु संबंधित पोलीसांनी ग्रामस्थांशी चर्चा न करता आंदोलन करणाऱ्या पुरुष व महिला ग्रामस्थांवर गुन्हे दाखल केल्यामुळे त्यांच्यात पसरलेले भितीचे वातावरण, आंदोलकांनी संबंधित एसडीओ, एसडीपीओ या अधिकाऱ्यांशी चर्चा केली असता त्यांनी कोणावरही गुन्हे दाखल करण्यात येणार नाही असे आश्वासन देऊन सुध्दा नागरीकांवर गुन्हे दाखल करण्याची प्रक्रिया सुरु असणे, शांततेने आंदोलन करणाऱ्या नागरीकांविरुध्द गुन्हे दाखल न करण्याबाबत शासनाने केलेली वा करावयाची उपाययोजना व शासनाची प्रतिक्रिया."

(९) **श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **ग्रामविकास व पंचायत राज मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"नागपूर जिल्हा परिषदेतील प्रधानमंत्री खनिज क्षेत्र कल्याण योजनेअंतर्गत कौशल्य विकास या शिर्षकाखाली रोजगार निर्मिती कार्यक्रम अंतर्गत नागपूर जिल्हयातील १३ तालुक्यात दुग्ध विकास व शेळीपालन लाभार्थ्यांकरीता गट वाटप योजना राबविलेली असणे, या योजनेत लाभार्थ्यांना थेट लाभ हस्तांतर योजना राबवून मोठया प्रमाणात भ्रष्टाचार झाल्याचे निदर्शनास आलेले असणे, याबाबत विभागीय आयुक्त, नागपूर यांनी १७

अप्रकाशित

नोव्हेंबर २०२२ ला ग्रामविकास विभागाला आपला स्पष्ट अहवाल सादर केलेला असणे, शासन निर्णय दि. १२ डिसेंबर २०१७ च्या पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी मेंढी व शेळी विकास महामंडळ यांना गायगट व शेळीगट उपलब्ध करून देणेसंदर्भात थेट लाभ हस्तांतरण योजनेमधून वगळण्यास शासन मान्यता प्रदान करण्यात आलेली असणे, जिल्हा परिषद द्वारा याबाबत मागणी केली असता महामंडळाने दिनांक २५/५/२०२१ च्या पत्रानुसार रोठा करण्यांस असमर्थता दर्शविल्याचे दिसून येत असणे, जिल्हा परिषद नागपूरने थेट लाभ हस्तांतरण (डी.बी.टी.) करून योजना राबविणेबाबत शासनाचे मार्गदर्शन घेणे स्पष्ट केलेले असतांनाही जि.प. नागपूर पशु संवर्धन विभाग यांनी याबाबत कोणतीही कार्यवाही न करता योजना राबवून लाभार्थ्यांची योग्य निवड न करता मर्जीतील लाभार्थ्यांना या योजनेचा लाभ देऊन मोठया प्रमाणात भ्रष्टाचार केल्याचे दिसुन येत असणे, तसेच लाभार्थ्याला देय केलेल्या गाय गट व शेळी गट अनेक लाभार्थ्यांना पुरवठा कागदोपत्री दाखवून व जिल्हयाच्या काही तालुक्यातच वाटप केल्याचे निदर्शनास आले असणे, त्याबाबत जि.प. सदस्य तथा लोकप्रतिनिधी यांनी वारंवार तक्रार करूनही कोणतीही दखल जि.प. प्रशासनाने घेतलेली नसणे, तसेच कोणतीही कार्यवाही संबंधित अधिकाऱ्यांवर केलेली दिसून येत नसणे, प्रधानमंत्री खनिज क्षेत्र अंतर्गत निधीचा गैरवापर करून योग्य लाभार्थ्यांची निवड व योजनेची निकष न पाळता तथा जि.प. पदाधिकाऱ्याच्या पदाचा गैरवापर करून शासनाच्या निधीचा अपव्यय व भ्रष्टाचार केल्याने तथा यावर कोणतीही कार्यवाही न झाल्याने शासनाप्रती रोष निर्माण होऊन असंतोषाची भावना तयार होत असणे, तातडीने याबाबत भ्रष्टाचाराची संपूर्ण चौकशी योग्य यंत्रणेमार्फत करून दोषी अधिकारी व जि.प. पदाधिकारी यांचेवर कारवाई करणेबाबत शासनाची आवश्यक कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

(१०) **सर्वश्री सतिश चव्हाण,** विक्रम काळे, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"खुलताबाद तालुक्यातील वेरुळ परिसरातील तलाववाडी शिवारात १३३ एकर क्षेत्रात शिवकालीन (पुरातन) तलाव असणे, सदर तलाव मागील अनेक वर्षापासून तुडुंब भरत असून तलावाचा सांडावा/चारी बुजल्यामुळे सदर तलाव भरल्यानंतर बॅक वॉटरमुळे मोठया प्रमाणावर पाणी साचत असून शेतकऱ्यांचे नुकसान होत असणे, बॅक वॉटरमुळे शेतकऱ्यांच्या शेतात पाणी पसरत असून किमान ५० शेतकऱ्यांचे २०० एकर क्षेत्र बाधित होत असणे, बाधित जमिनीचे भुसंपादन करण्यासाठी शेतकरी मागील १० वर्षापासून शासन दरबारी प्रयत्न करीत असणे, उपविभागीय अधिकारी महसूल, तहसिलदार खुलताबाद व उपविभागीय जलसंधारण अधिकारी (ल.पा.) जिल्हा परिषद उप विभाग, कन्नड यांनी दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०२२ रोजी स्थळ पाहणी करुन तलावाचे एफटीएल

अतारांकित प्रश्न

(पुर्ण पाणी पातळी) निश्चित करुन बाधित क्षेत्राचे भुसंपादन प्रस्तावित करण्यासाठी जिल्हाधिकारी, छत्रपती संभाजीनगर यांना त्याच दिवशी अहवाल सादर केलेला असणे, परंतु त्यावर अद्याप काहीही कार्यवाही झालेली नसल्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये असंतोषाचे वातावरण निर्माण झाले असणे, डमडम तलावाची एफटीएल (पुर्ण पाणी पातळी) निश्चित करुन बाधित क्षेत्राचे भुसंपादन करण्यासाठी होत असलेली मागणी यावर शासनाने केलेली व करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

(११) **श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"सोलापूर जिल्ह्यातील उजनी धरण हे पाणी साठवण्याच्या क्षमतेनुसार राज्यातील सर्वात मोठे धरण असून त्याचे क्षेत्रफळ १४८५८ चौ.किमी असणे, धरणाची पाणी साठवण क्षमता ११७ टिएमसी असणे, परंतु उजनी धरणाच्या प्रचंड विस्तारामुळे उजनी धरणात पाण्याबरोबर वाहुन येणाऱ्या गाळाचे प्रमाण वाढत असणे, महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्थेने (मेरी) सन २००७ मध्ये केलेल्या सर्वेक्षणानुसार उजनी धरणात १२.७७ टक्के इतका गाळ असणे, सन २०११ साली केंद्रीय जल आयोगाने दिलेल्या आदेशानुसार दिल्लीच्या तेजो विकास इंटरनॅशनल संस्थेने डीजीपीस तंत्रज्ञानानुसार केलेल्या सर्वेक्षणानुसार हे प्रमाण १२.७७ टक्केवरून २७.९४ टक्के पर्यंत गेलेले आढळुन येणे, त्यामुळे उजनी धरणाची पाणी साठवण क्षमता ३२ टिएमसी नी कमी झाल्याचे समोर येणे, दर वर्षी उजनी धरणात ०.४३ टिएमसी गाळ साचत असल्याचे अभ्यासातुन समोर येणे, परिणामी गेल्या ११ वर्षात पुन्हा उजनी धरणात आलेला वाळुमिश्रीत गाळ लक्षात घेता सद्यस्थितीत उजनी धरणात सुमारे ३६ टक्के वाळुमिश्रीत गाळ असणे, त्यामुळे पाणी साठवण क्षमता ४३ टिएमसी नी कमी झालेली असण्याचा तज्ञांचा अंदाज असणे, दर १० वर्षानी धरणातील गाळाचा आढावा घेऊन अतिरीक्त गाळ काढणे अपेक्षित असताना गेल्या ४२ वर्षात उजनी धरणातील गाळ काढण्यात आलेला नसणे, राज्य सरकारने २०१७ साली उजनी धरणातील गाळ काढण्यासाठी निविदा प्रसिद्ध करणे, परंतु गाळ काढण्याच्या कामाला अजुनही परवानगी मिळालेली नसणे, परिणामी पाणी साठवण क्षमता कमी झाल्याने सिंचनक्षमता कमी होउन पाणी वाटपाच्या नियोजनात विस्कळीतपणा येणे, वर्षभरात शेतीसाठीच्या पाण्याची आवर्तने कमी होणे, तसेच पाणीपुरवठा योजनांना उन्हाळ्यात अपुरा पाणीपुरवठा होणे, अलीकडच्या काही वर्षांत धरण परिसर आणि सोलापूर जिल्ह्यात निर्माण होणारी तीव्र अवर्षणस्थिती आणि पाण्याची वाढती मागणी पाहता उजनी धरणाच्या पाणीवाटपावर मर्यादा येत असणे, परिणामी भविष्यात सिंचनाची व पिण्याच्या पाण्याची गंभीर स्थिती निर्माण होण्याची शक्यता असणे, यामुळे लाभक्षेत्रातील शेतकरी व नागरीकांमध्ये पसरलेला असंतोष, याकडे प्रशासनाचे होत असलेले अक्षम्य

दुर्लक्ष यामुळे शासनाने उजनी धरणातील गाळ काढून पाणी साठवण क्षमता पुनर्स्थापित करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रीया."

(१२) **श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात विशेषत: रायगड जिल्हयात पाणीटंचाईच्या अद्यापही समस्या निर्माण होत असून सदर समस्येचे निराकरण शासनामार्फत झाले नसल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२३ दरम्यान निदर्शनास येणे, या योजनेंतर्गत रायगड जिल्ह्यात कोटयवधी रुपयांच्या कामाचे वाटप होऊन निधीही वितरीत करण्यात येणे, मात्र जलसाठयाचे प्रमाण वाढविण्याच्या दृष्टीने सदर योजना फलदायी ठरत नसून अनेक भागात पाणीटंचाई समस्येचा नागरीकांना सामना करावा लागत असणे, याशिवाय या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी ग्रामपंचायतीचे १० टक्के सामुदायिक योगदान (लोकवर्गणी) जमा करणे शक्य नसल्याने अनेक गावे या योजनांपासून वंचित असणे, वास्तविक निधीची तरतूद करुनही जिल्ह्यात पाणी पुरवण्याचा अभाव, पाणीटंचाई समस्यांचे निराकरण होत नसल्यामुळे या योजनेसाठी प्राप्त निधीचा विनियोग कशाप्रकारे केला जातो, याबाबत नागरीकांच्या मनात संभ्रम निर्माण होणे, त्यामुळे ग्रामपंचायतीचे १० टक्के सामुदायक योगदान (लोकवर्गणी) गोळा करणे ही अट रद्द करण्याच्या दृष्टीने तसेच वारंवार पाणीपुरवठा योजनांत संबंधित अधिकाऱ्यांकडून मोठया प्रमाणात गैरव्यवहार होऊन संबंधित जिल्ह्यातील आयुक्तांनी चौकशीचे आदेश देऊन चौकशीअंती दोषी अधिकाऱ्यांवर कठोर कार्यवाही होणे आवश्यक असतानाही याबाबत शासनाकडून होत असलेला विलंब, परिणामी राज्यातील जनतेमध्ये पसरलेले असंतोषाचे वातावरण व नाराजीची भावना, त्यामुळे शासनाने याबाबत करावयाची तातडीची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(१३) **श्री.ज्ञानेश्वर म्हात्रे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"विद्यार्थ्यांना आनंददायी शिक्षण मिळावे म्हणून शासन वेळोवेळी प्रयत्न करीत असणे परंतु काही विषयांचा अभ्यासक्रम कठीण असल्याने अनेक विद्यार्थी अभ्यासाकडे दुर्लक्ष करत असणे, प्रत्येक पालकांची बदलत्या काळात अपेक्षा असणे, माझ्या पाल्याला इंग्रजी बोलता यावे व आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेत टिकून राहावे अशी पालकांची भावना झाली असणे, त्यामुळे पालकांचा ओढा मराठी माध्यम सोडून अन्य माध्यमांकडे वळलेला असणे, त्यामुळे मराठी माध्यमांच्या शाळाची पटसंख्या दिवसें-दिवस कमी होत चाललेली असणे, ही

अप्रकाशित पत्र

महाराष्ट्रासाठी चिंतेची बाब असणे, त्याकरिता विद्यार्थ्यांना गोडी वाटेल असा, सोपा अभ्यासक्रम पाठ्यपुस्तकांमध्ये असणे, ज्यात इंग्रजी बोलणे, लिहिणे, वाचणे, सोप्या कविता इत्यादी गोष्टींचा अंतर्भाव व आनंददायी शिक्षण झाल्यास पालक आपोआपच आपल्या पाल्याला मराठी माध्यमाच्या शाळेत प्रवेश घेण्यास उत्सुक राहतील व मराठी माध्यमांच्या शाळांची पटसंख्या आपोआपच वाढेल तसेच गणित आणि विज्ञान व अन्य विषयांचा सुद्धा सोपा आणि आवडीचा अभ्यासक्रम असणे, याबाबत शासनाने घ्यावयाचा निर्णय करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

पाच : म.वि.प. नियम १०१ — अ अन्वये विशेष उल्लेख — (असल्यास)

- मध्यंतर -

सहा : शासकीय विधेयके —

(क) विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे — विचार पुढे सुरु, खंडश: विचार व संमत करणे.

(१) "सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३३ — महाराष्ट्र कामगार कायदे (सुधारणा) विधेयक, २०२२"

---

(२) "सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र लोक आयुक्त विधेयक, २०२२."

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, शशिकांत शिंदे, अभिजीत वंजारी, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र लोक आयुक्त विधेयक, २०२२" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ख) विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे — विचार, खंडश: विचार व संमत करणे.

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३ —डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ आणि महाराष्ट्र सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठ (सुधारणा) विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, शशिकांत शिंदे, सतेज ऊर्फ बंटी डी. पाटील, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

अप्रकाशित प्रत

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३ — डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ आणि महाराष्ट्र सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठ (सुधारणा) विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

सात : (क) (मंगळवार, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२३, बुधवार, दिनांक १ मार्च, २०२३, गुरुवार, दिनांक २ मार्च, २०२३, शुक्रवार, दिनांक ३ मार्च, २०२३, बुधवार, दिनांक ८ मार्च, २०२३, शुक्रवार, दिनांक १० मार्च, २०२३, सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —

सर्वश्री प्रविण दरेकर, सुरेश धस, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री चंद्रशेखर बावनकुळे, प्रसाद लाड, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, निलय नाईक, रामदास आंबटकर, रमेश कराड, प्रविण दटके, गोपिचंद पडळकर, श्रीकांत भारतीय, श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री विजय उर्फ भाई गिरकर, महादेव जानकर, ॲड.निरंजन डावखरे, सर्वश्री रमेशदादा पाटील, रामराव पाटील, प्रविण पोटे-पाटील, वसंत खंडेलवाल, अमरीशभाई पटेल, ज्ञानेश्वर म्हात्रे, राजहंस सिंह, **वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —**

"मागील सरकारच्या कार्यकाळात, शेतकरी बांधवाच्या समस्यांकडे सातत्याने दुर्लक्ष करण्यात येणे, अतिवृष्टीग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाईपोटी मागील सरकारने एक वर्षात केवळ रु.६००० कोटी वितरित केलेले असतांना महायुती सरकारने रु.१२००० कोटी केवळ ७ महिन्यांच्या कालावधीत वितरीत करून मागील सरकारच्या कार्यकाळात शेतकरी बांधवांवर झालेला अन्याय दूर करणे, अतिवृष्टीग्रस्त शेतकऱ्यांसाठी मदतीचे निकष महायुती सरकारने दिड पटीने वाढवून शेतकऱ्यांना अगोदरच्या मानकांपेक्षा अतिरिक्त मदत मिळेल याची काळजी घेणे, सत्तेवर येताच मागील सरकारने छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेची अंमलबजावणी थांबविणे व त्याच वेळेस नियमितपणे कर्ज भरणाऱ्या शेतकऱ्यांना रु. ५०,०००/- इतके प्रोत्साहन देण्याची घोषणा मागील सरकारने सन २०२०-२१ व सन २०२१-२२ या दोन्हीही अर्थसंकल्पीय भाषणात करूनही प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करताना दिरंगाई करणे, परंतु शेतकरी हित लक्षात घेवून महायुती सरकारने सत्तेवर येताच शेतकरी बांधवाना प्रोत्साहनपर रु. ५०,०००/- देण्याची प्रक्रिया तात्काळ सुरू करून प्रत्यक्ष मात्र शेतकरी बांधवाच्या खात्यात आजपर्यंत रु. ४७०० कोटी

अग्रिम प्रत

जमा करण्यात येणे, विदर्भ, मराठवाडा व खान्देशासह उर्वरीत महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या सिंचनाचा प्रश्न सातत्याने सत्तेवर असूनही मागील सरकारने कायमस्वरूपी सोडविण्याचा कधीही प्रयत्न न करणे परंतू, त्याच वेळेस महायुती सरकारने माहे जून, २०१९ मध्ये वैनगंगा-नळगंगा नदी जोडप्रकल्प, कोकणात वाहून जाणाऱ्या १८७ अब्ज घनफुट पाणी मराठवाडा व खान्देशात वळविण्याची घोषणा करणे परंतू, मागील सरकारने ३२ महिन्याच्या कार्यकाळात या शेतकरी हिताच्या प्रकल्पांकडे दुर्लक्ष करणे, नव्याने सत्तेवर येताच गत अधिवेशनात विदर्भ व मराठवाड्यासह उर्वरीत महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांची सिंचनाची समस्या कायमस्वरूपी सोडविण्यासाठी वैनगंगा-नळगंगा ते पैनगंगा प्रकल्पास मान्यता देणे, कृष्णा-भिमा-मराठवाडा स्थिरीकरण प्रकल्पासही मान्यता देणे, तसेच समुद्रात वाहून जाणाऱ्या १८७ टीएमसी पाणी मराठवाडा, खान्देशाकडे वळविण्याच्या प्रकल्पास गती देण्यात येणे, शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी केंद्र शासनाने मंजूर केलेला बळीराजा जलसंजीवनी प्रकल्प मागील सरकारकडून दुर्लक्षित होणे, शेतकऱ्यांसाठी अतिशय महत्वाच्या असणाऱ्या प्रकल्पास महायुती सरकारने सत्तेवर येताच गती देणे, मागील सरकारच्या ३२ महिन्याच्या कार्यकाळात केवळ १४ जलसिंचन प्रकल्पांना सुधारित प्रशासकीय मान्यता देणे परंतू, महायुती सरकारने केवळ ६ महिन्याच्या कार्यकाळात २३ जलसिंचन प्रकल्पांना सुधारित प्रशासकीय मान्यता देणे, या प्रकल्पांच्या माध्यमातून ५,२१,६५१ हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येवून त्याचा फायदा लाखो शेतकऱ्यांना होणे, जलयुक्त शिवार योजनेचा टप्पा २ नव्याने कार्यान्वित करुन शेतकऱ्यांना दिलासा देण्याचे विद्यमान शासनाचे प्रयोजन शेतकरी बांधवांच्या शेतीकरीता दिवसा वीज पुरवठा करण्याची मागणी आघाडी सरकारकडून सातत्याने दुर्लक्षित होणे परंतु, महायुती सरकारने हा प्रश्न कायमस्वरूपी सोडविण्यासाठी मुख्यमंत्री सौरकृषी वाहिनी योजनेद्वारे शेती पंपाकरीता दिवसा वीज पुरवठा करण्यासाठी तातडीने प्रयत्न सुरू करणे, मागील सरकारच्या कार्यकाळात कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये शेतकऱ्यांना उभे राहण्याची मुभा नसणे परंतु, महायुती सरकारने शेतकऱ्यांना कृषी उत्पन्न बाजारसमितीमध्ये प्रतिनिधित्व मिळावे या उदात्त हेतूने कायद्यामध्ये आवश्यक ते बदल करणे, राज्यात ग्रामीण आरोग्य विभागांतर्गत हिंदू हृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना योजना सुरु करुन जिल्ह्या-जिल्ह्यांत आरोग्य सुविधा सहज उपलब्ध करण्याचे विद्यमान शासनाचे धोरण, कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये व्यापाऱ्यांसाठी मोठे गाळे बांधत असतांना शेतकऱ्यांसाठी साधी राहण्याची सोयही वर्षानुवर्ष उपलब्ध नसणे, ही बाब लक्षात घेवून प्रत्येक कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये एक शेतकरी भवन स्थापन करण्याची आवश्यकता असणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(ख) (गुरुवार, दिनांक २ मार्च, २०२३, शुक्रवार, दिनांक ३ मार्च, २०२३, बुधवार, दिनांक ८ मार्च, २०२३, शुक्रवार, दिनांक १० मार्च, २०२३, सोमवार, दिनांक १३ मार्च, २०२३ व मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —

सर्वश्री अंबादास दानवे, एकनाथराव खडसे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, ॲड.अनिल परब, सर्वश्री शशिकांत शिंदे, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, जयंत पाटील, विलास पोतनीस, विक्रम काळे, अभिजीत वंजारी, सचिन अहिर, अमोल मिटकरी, राजेश राठोड, नरेंद्र दराडे, सतीश चव्हाण, वजाहत मिर्झा, अनिकेत तटकरे, जयंत आसगावकर, सुधाकर अडबाले, धिरज लिंगाडे, कपिल पाटील, डॉ.प्रज्ञा सातव, **वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —**

"राज्यातील शेतकरी प्रचंड अडचणीत आला असणे, प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजना (पाणलोट विकास) टप्पा-२ मध्ये केंद्र शासनाकडून राज्याला मिळालेल्या निधीमधून १ टक्काही रक्कम राज्याने खर्च केली नसल्यामुळे संपूर्ण रक्कम केंद्र सरकारला परत करण्याची नामुष्की राज्यावर आली असणे, शासकीय सेवकांच्या बदल्यांबाबतचा सुस्पष्ट कायदा असताना कृषी मंत्री यांनी वर्ग ३ कर्मचाऱ्यांच्या बदल्या संदर्भात स्वतंत्र आदेश काढणे, भरती व पदोन्नतीबाबत शासनाची मान्यता घेण्याचा तुघलकी आदेश काढला असणे, राष्ट्रीय कृषी विकास योजना, पीक विमा योजना, बाजार हस्तक्षेप योजना आणि मूल्य समर्थन योजना निधीसारख्या योजनांच्या तरतुदी सातत्याने कमी केल्या जात असल्यामुळे शेतकऱ्याच्या उत्पन्नात लक्षणीय घट होऊन त्याचा कृषी उत्पादनावरही विपरीत परिणाम होत असणे, पंतप्रधान कृषी सिंचन योजनेतून शेतकऱ्यांना तुषार आणि ठिबक सिंचनासाठी असलेले अनुदान वाटप अनेक शेतकऱ्यांना झालेले नसणे, "ग्रॉस डोमेस्टिक क्लायमेट रिस्क" या संस्थेने हवामान बदलाचा धोका असलेल्या देशातील प्रसिध्द केलेल्या १०० राज्यांच्या यादीत महाराष्ट्राचाही समावेश असणे, सदरहू धोका लक्षात घेऊन उपाययोजना सुचविण्यासाठी दोन्ही सभागृहाची एक संयुक्त समिती गठीत करण्याची आवश्यकता, महागाईचा सर्वाधिक फटका शेतकऱ्यांना बसला असून शेतीमालाचे दर घसरले असणे, खते, कीटकनाशके, तणनाशके, बियाणे यांच्या दरात सातत्याने वाढ होत असल्याने शेतकरी मेटाकुटीला आला असणे, ज्वारीवर मावा तसेच तुडतुडे (डेल्फसीड) रोगाचा प्रादुर्भाव झाला असणे, तृणधान्याच्या प्रक्रिया उद्योगांना चालना देण्यासाठी धडक कार्यक्रम राबवून ठोस तरतूद करण्याची आवश्यकता, केंद्र, राज्याकडून सोयाबीन, कापूस, कांदा, द्राक्ष, हरभरा उत्पादकांची फसवणूक झाल्यामुळे शेतकरी रस्त्यावर आला असणे, सदरहू शेतकऱ्यांना दिलासा देण्याऐवजी सरकारकडून

अग्रिम प्रत

शेतकऱ्यांवर लाठीचार्ज करण्यात आला असणे, छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेत पात्र ठरुनही अद्याप हजारो शेतकरी लाभापासून वंचित राहिले असणे, सरकारच्या निष्क्रियतेमुळे पीक कर्ज देण्यासाठी बँक जाणीवपुर्वक विलंब करीत असून सिबील सक्ती अद्याप कायम असणे, प्रोत्साहन अनुदान योजनेचा लाभ हजारो शेतकऱ्यांना मिळाला नसणे, सहकारी संस्थाच्या नोंदणीत सरकारच्या हस्तक्षेपामुळे सहकारी संस्थांपुढे निर्माण झालेला प्रश्न, राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना केंद्र सरकारच्या एनसीडीसी संस्थेकडून देण्यात येणाऱ्या कर्जामध्ये पक्षपातीपणा झाला असणे, सातबारा उताऱ्यावरील पीकपेरा नोंदी अभावी पालघर जिल्ह्यातील विक्रीअभावी पडून राहिलेल्या भात उत्पादकांना दिलासा देण्याची आवश्यकता, कांद्याचे दर सातत्याने घसरत असल्यामुळे कांदा उत्पादक हवालदिल झाला असणे, नाफेड मार्फत कांदा खरेदी निर्णय तातडीने घेण्याची आवश्यकता तसेच राज्यसरकारने स्वतःच्या तिजोरीतून भावांतर योजना सुरु करण्याची आवश्यकता, हमीभाव केंद्रावर धान विकणाऱ्या शेतकऱ्यांना दोन हेक्टरच्या मर्यादित प्रति हेक्टरी १५ हजार रुपये बोनस देण्याच्या हिवाळी अधिवेशनात केलेल्या घोषणा पूर्णपणे अपयशी ठरणे, महाराष्ट्र विद्युत वितरण महामंडळाकडून सातत्याने शेतकऱ्यांची वीज तोडली जात असणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये निर्माण झालेला असंतोष, तसेच ज्या गावांतून थकीत बिलाची रक्कम वसूल केली जाते त्या गावाच्या विकासकामांसाठी एकूण वसूल केलेल्या रकमेच्या ३० टक्के रक्कम विद्युत महामंडळाकडून देणे आवश्यक असताना त्याकडे होत असलेले दुर्लक्ष, तसेच साहित्यांचा होत असलेल्या अपुऱ्या पुरवठ्यामुळे वीज जोडणी साठी होत असलेला विलंब, सिंगल फेजची नागरीकांकडून मोठ्याप्रमाणात मागणी होत असून त्याकडे होत असलेले दुर्लक्ष, तसेच जुन्या डी.पी मुळे वारंवार वीज पुरवठा खंडीत होत असल्याने शेतकऱ्यांच्या पिकांचे होत असलेले नुकसान, अतिवृष्टीची मदतही अद्याप सर्व पात्र शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचली नसणे, तसेच अतिवृष्टीमुळे रस्ते व पुलांचे नुकसान झालेले असणे, तसेच जनावरांचा देखील मृत्यू झाला असणे, उक्त नुकसानीकडे शासनाचे दुर्लक्ष होत असून नागरीकांना अजून कोणतीही मदत मिळाली नसणे, केंद्र व राज्य शासनाच्या माध्यमातून रोजगार हमी योजना राबविण्यासाठी कडक निर्णय घेण्यात आल्यामुळे रस्ते दुरुस्ती करण्याच्या कामामध्ये अडचणी येत असने, त्यामुळे उक्त योजनेंतर्गत करण्यात येणाऱ्या कामांवर ग्रामसेवकांनी बहिष्कार घातला असणे, तसेच मनरेगा योजनेमध्ये महाराष्ट्र राज्य पिछाडीवर गेला असणे, याबाबत शासनाने करावयाची उपाययोजना विचारात घेण्यात यावी."

(ग) **(मंगळवार, दिनांक १४ मार्च, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —** **सर्वश्री प्रविण दरेकर,** विजय उर्फ भाई गिरकर, प्रसाद लाड, ॲड.निरंजन

डावखरे, सर्वश्री रमेशदादा पाटील, श्रीकांत भारतीय, राजहंस सिंह, विप्लव बाजोरीया, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री महादेव जानकर, प्रविण दटके, श्रीमती उमा खापरे, **वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव –**

"माहे जुलै, २०२२ नंतर मुंबई शहराच्या विकासाची नियोजनात्मक व कालबद्ध कामे हाती घेण्यात आली असल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबई हे आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे शहर असून या शहराच्या नावलौकीकाला साजेसे असे ५०० पेक्षा अधिक सुशोभिकरणाचे प्रकल्प मुंबई महानगरपालिकेच्या माध्यमातून मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्री महोदयांच्या नाविन्यमय कल्पकतेतून सुरु असणे, गेल्या अनेक वर्षापासून मुंबई शहराला एसटीपी पासून दूर ठेवण्यात आले असताना मागील तीन महिन्यांमध्ये मुंबई शहरात ७ ठिकाणी एसटीपीच्या प्रकल्पांचे भूमिपूजन होऊन काम सुरु झाल्याचे निदर्शनास येणे, मुंबई शहरात मोठ्या प्रमाणावर रस्त्यात खड्ड की खड्यात रस्ते अशा प्रकारचे चित्र दिसत असून खड्डे बुजविणे व डांबरीकरणाकरिता मागील २५ वर्षात २१ हजार कोटी रुपयांपेक्षा जास्त रक्कम खर्च करण्यात येऊनही मुंबई शहराच्या रस्त्यांची प्रचंड दुरवस्था झाली असल्याने मुंबईकरांच्या मनामध्ये निर्माण झालेली उद्विग्नता, मागील ६ महिन्यांमध्ये विद्यमान शासनाने महानगरपालिकेला आदेश दिल्यानंतर मुंबई शहराच्या ४५० कि.मी.च्या रस्त्यांच्या कॉंक्रिटीकरणाची ६ हजार कोटींपेक्षा जास्त रक्कमेची निविदा काढण्यात येऊन त्यासंदर्भातील वर्कऑर्डर्स निघाल्यानंतर संबंधित कामांचे भुमिपूजन पंतप्रधानांच्या हस्ते झाले असणे, मुंबई शहरात मोठ्या प्रमाणावर सन २०१४ ते २०१९ या कालावधीमध्ये सुमारे ३०० कि.मी.च्या मेट्रोचे काम सुरु होऊन मध्येच खोळंबल्याची बाब निदर्शनास येणे, आरे कारशेडच्या मुद्यामुळे मुंबईच्या मेट्रोच्या कामात विलंब झाल्याने मेट्रो कारशेडच्या खर्चात १० हजार कोटी पेक्षा अधिक वाढ झाल्याचे आढळून येणे व परिणामी मेट्रोचे अपेक्षित ध्येय अद्यापही गाठता न येणे, मेट्रो २-ए आणि २-बी ची सेवा सुरु झाल्याने पश्चिम द्रुतगती मार्गावरील अंधेरी आणि दहिसरच्या मध्ये वाहतुक कोंडी कमी होऊन मुंबईकरांचा प्रवास सुकर झाल्याचे निदर्शनास येणे, विद्यमान शासनाने मेट्रो प्रकल्पांचे काम जलद गतीने सुरु केल्याने व सन २०२४ ते २०२६ या कालावधीत मेट्रो तसेच कोस्टल रोड प्रकल्प पूर्ण होण्याचे स्वप्न दृष्टीपथास आल्याने मुंबईकरांचे जीवनमान उंचावले असून मुंबईची तकदीर व तसबीर बदलली असल्याची बाब दिसून येणे, मुंबईतील कोळीवाडा आणि गावठाणाकरिता सिमांकन करुन वेगळी विकास नियंत्रण नियमावली तयार करण्याची प्रक्रिया अद्यापही प्रलंबित राहिल्याने मुंबईतील कोळीवाडे व गावठाणांची झालेली दुरवस्था तातडीने विचारात घेण्याची आवश्यकता, मुंबईतील व रेल्वे स्थानकांच्या दोन्ही बाजूकडील झोपडीधारकांच्या पात्रता निश्चितीसाठी एक खिडकी व कालबद्ध स्थलांतरण योजना तयार करण्याची आवश्यकता, मुंबईतील उपकर प्राप्त

अग्रिम प्रत

जुन्या व मोडकळीस आलेल्या खाजगी इमारतींचा पुनर्विकास करण्याचे, तसेच एसआरए प्रकल्पबाधितांच्या न्यायप्रविष्ट प्रकरणांच्या संदर्भातील शासनाचे धोरण, मुंबई शहरात दिड लाख फेरीवाले पात्रताधारक असूनही त्यांना जागेचे वाटप करण्यात न आल्याने पदपथांवर ते व्यवसाय करीत असल्याचे निदर्शनास येणे, त्यांच्याकरिता मार्केट झोन निर्माण करण्याची आवश्यकता जेणेकरुन, पदपथ मोकळे होऊन वाहतुक कोंडी होणार नाही, मागील २५ वर्षात मुंबई महानगरपलिकेच्या स्थायी समितीमार्फत किमान ३ लाख कोटींपेक्षा जास्त कामाच्या निविदा मंजूर होऊन त्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर भ्रष्टाचार झाल्याचे निदर्शनास येणे, कोविडच्या काळात वैद्यकीय साहित्य खरेदी-विक्रीच्या विभागात हजारो कोटींचा भ्रष्टाचार झाल्याची बाब निदर्शनास येणे, टॅब खरेदी, सफाई कामगार वसाहत पुनर्विकासाच्या आश्रय योजनेमध्ये १८०० कोटींचा भ्रष्टाचार झाल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबई महानगरपालिकेंतर्गत मागील शासनाच्या काळात जिजामाता उद्यान प्राणी संग्रहालयांच्या आधुनिकीकरणाचा प्रकल्प, ९०० इलेक्ट्रीक बसेसची खरेदी यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर भ्रष्टाचार झाल्याचे निदर्शनास येणे, मुंबई व उपनगरात रिक्षा व खाजगी वाहनांचे पार्किंगकरिता बहूमजली वाहनतळे उभी करण्याची आवश्यकता, देशातील प्रदुषणग्रस्त शहरामध्ये मुंबईचा अग्रक्रम असल्याचे निदर्शनास आल्याने शहरातील नालेसफाई करण्याकरिता आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करण्याची व मुंबई आणि उपनगरातील कचऱ्याची वैज्ञानिक पद्धतीने विल्हेवाट लावण्याची योजना कार्यान्वित करण्याची आवश्यकता, मुंबईत गोवंडीतील डंम्पिंग ग्राऊंड आणि जैववैद्यकिय कचऱ्यावरील प्रक्रिया प्रकल्पांमुळे गोवंडी, शिवाजीनगर, देवनार परिसरात मागील १० वर्षांत झालेला अंदाजे १,८७७ जणांचा मृत्यू, प्रदूषणामुळे मुंबईतील नागरिकांना मोठ्या प्रमाणावर होत असलेली क्षयरोगाची बाधा, पर्यावरण संतुलन राखण्यासाठी मोजता येईल अशा पॅरामिटरच्या (कॉन्टीटेटीव्ह गोल्सच्या) आधारावर पर्यावरण धोरण आखून कार्यवाही करण्याची आवश्यकता, मुंबई व उपनगरातील महानगरपालिका, नगरपालिका क्षेत्रात भरावा लागणारा बिनशेतीकर रद्द करण्याची आवश्यकता, विद्यमान शासनाच्या काळात कायदा व सुव्यवस्थेमध्ये झालेली प्रचंड सुधारणा, त्यामुळे मुंबईकर मोकळा श्वास घेत असल्याची बाब निदर्शनास येणे, कॅगच्या लेखा परिक्षण अहवालातील वस्तुस्थितीदर्शक सत्यता मुंबईकरांपुढे येण्याची आवश्यकता, मुंबईमध्ये डबेवाला भवन व मराठी भाषा भवन तातडीने निर्माण करण्याची आवश्यकता, मुंबई महानगरपालिकेची मान्यता न घेता जवळपास १९४ अनधिकृत शाळा सुरू असल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबई महानगरपालिकेंतर्गत मराठी शाळांची पटसंख्या दिवसेंदिवस कमी झाल्याची बाब निदर्शनास येत असल्याने मराठी शाळांना आधुनिकतेची व कौशल्य विकास अभ्यासक्रमाची जोड देऊन मराठी विद्यार्थी व पालकांना मराठी भाषेच्या शाळांकडे आकर्षित करण्याची आवश्यकता, मुंबईतील

रुग्णालयांमध्ये मुंबईबाहेरून येणाऱ्या रुग्णांची संख्या अधिक असल्याने व अनेकांना अतिदक्षता विभागात ठेवून उपचार करण्याची गरज असल्याने तेवढ्या प्रमाणात व्हेंटीलेटर उपलब्ध नसल्याचे निदर्शनास येणे, मुंबईतील महानगरपालिका व सरकारी रुग्णालयात व्हेंटीलेटरची संख्या वाढविण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना विचारात घेण्यात यावी."

आठ : अर्धा-तास चर्चा — म.वि.प. नियम ९२ अन्वये (बैठकीच्या शेवटी) —

(१) **सर्वश्री अमोल मिटकरी**, शशिकांत शिंदे, विक्रम काळे, **वि.प.स.** पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"शिवनी (जि.अकोला) येथे सन १९४३ मध्ये विमानतळाची उभारणी करण्यात येणे, सदर विमानतळाचे विस्तारीकरणाकरीता माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये जिल्हाधिकारी, अकोला यांनी २२.२४ हेक्टर जमिनीची आवश्यकता असल्याचे नमूद करणे, त्यानुसार डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाच्या मालकीची एकूण ६०.६८ हेक्टर जमीन संपादित करण्यात येणे, त्याकरीता रुपये १०० कोटी निधीची आवश्यकता असणे, त्यासंदर्भात मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ७ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी झालेल्या बैठकीत शिवनी (अकोला) विमानतळाच्या विकास व विस्तारीकरणाबाबत व्यवहार्यताबाबतचा अभ्यास करुन त्याबाबतचा अहवाल सादर करण्याचे सुचविण्यात येणे, अकोला शहरापासून लगतच शेगाव तीर्थक्षेत्र, कारंजा येथील श्री गुरु मंदिर तीर्थक्षेत्र, काटेल, बुलढाणा येथे श्री संत गुलाब बाबा तीर्थक्षेत्र तसेच नरनाळा अभयारण्य इ. पर्यटन स्थळे असणे, त्याचप्रमाणे डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ वास्तू असणे, अकोला व खामगाव येथील एमआयडीसीमध्ये मोठया प्रमाणात उद्योग असून औद्योगिकरणाची वाढ करण्याचे व बेरोजगारांना रोजगार उपलब्ध होण्याच्या अनुषंगाने अकोला विमानतळाचे विस्तारीकरण करण्याची आवश्यकता असणे, याबाबत स्थानिक नागरिक व उद्योजकांकडून मागणी होत असणे, त्यामुळे शिवणी (जि.अकोला) येथील विमानतळाच्या धावपट्टी विस्तारीकरणाचे काम करण्याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(२) **सवश्री चंद्रशेखर बावनकुळे,** रामदास आंबटकर, प्रवीण प्रभाकरराव दटके, **वि.प.स.** पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"लहुरी (ता. केज, जि. बीड) येथील जलजीवन योजनेच्या कामाच्या टेंडरमध्ये कोलॅबोरेशन बाँड न जोडल्यामुळे अपात्र झालेल्या कंत्राटदाराला जिल्हयात इतर ठिकाणी कामासाठी पात्र करण्यात आलेले असणे, राष्ट्रीय पेयजल योजनेचे काम पूर्ण करण्यासाठी १२ महिन्यांची मुदत असूनही

अप्रकाशित

कंत्राटदाराने ५ वर्षे लावलेली असणे, ग्रामसेवकांनी दिलेल्या वर्क डन बोगस प्रमाणपत्रावर यापूर्वी सारणी, आनंदगांव, सादोळा या गावातील तीन कामे बोगस करूनही लहुरी येथील कामाचे वर्क ऑर्डर कंत्राटदाराला दिलेली असणे, जिल्हा परिषद पाणीपुरवठा योजनेअंतर्गत जलजीवन योजनेच्या कामातील अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने बोगस कामे दाखवून शासनाची कोटयवधीची आर्थिक फसवणूक करीत असणे, याबाबत तातडीने सदर प्रकरणाची चौकशी करून दोषी अधिकाऱ्यांवर कारवाई करणेबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

विधान भवन,
मुंबई,
दिनांक : १४ मार्च, २०२३.

राजेन्द्र भागवत
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद.

असुधारित प्रत